

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Городілової Тетяни Миколаївни
на тему «Граматичні засоби вираження категорії заперечення
в історії німецької мови: структура та функціонування»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 03 Гуманітарні науки
за спеціальністю 35 Філологія**

Актуальність теми дослідження. На наш погляд, заперечні речення вимагають ґрунтовного вивчення насамперед з погляду виявлення їхніх сутнісних характеристик у літературних пам'ятках писемності німецької мови VIII-XVII ст. Брак історичних розвідок із синтаксису німецької мови, емпіричність і описовість матеріалу у працях, виконаних у діахронії, визначає актуальність звернення до розв'язання окресленої проблеми, а саме висвітлення об'єкту нашого дослідження під новим кутом зору. Актуальність обраної теми дослідження визначена загальним напрямом історичної лінгвістики до окреслення причин і механізмів мовних змін, що зумовлюють формування мовних підсистем. Шлях розвитку заперечного речення у німецькій мові є частиною загальної картини еволюційних змін, що відбувалися протягом досліджуваного періоду. Застосування методологічного інструментарію генеративної теорії речення, а також теорії інформаційної структури речення, а отже, висвітлення заперечних речень в контексті взаємозв'язку між дискурсом і граматиною унаочнює новий підхід до розкриття природи заперечення. Із цього випливає системний підхід у вивченні заперечного речення у діахронному аспекті, що дасть змогу розв'язати низку інших питань історичного синтаксису німецької мови, зокрема, становлення порядку слів у простому і складному реченнях.

Зв'язок дисертації з науковою темою. Дисертацію виконано відповідно до наукової теми Інституту філології Університету Грінченка «Розвиток європейських мов і літератур у контексті міжкультурної комунікації», номер державної реєстрації 0116U006607, 07.2016-07.2021 рр., а також у межах наукової теми кафедри германської філології Факультету романо-германської філології Університету Грінченка «Цифрова трансформаційна лінгвістика та міжкультурна комунікація у романо-германських мовах», номер державної реєстрації 0123U102796, 05.2023-05.2028 рр. Тему дисертації затверджено Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № 9 від 29.10.2020 р.).

Мета дисертаційного дослідження полягає у визначенні структурно-семантичних і функційних характеристик заперечного речення з моно- та полінегативними конструкціями у трьох періодах розвитку німецької мови на засадах історичної лінгвістики, модулів теорії керування та зв'язування Н. Хомського та інших положень генеративної парадигми, теорії розвитку мовних систем Р. Ласса, Д. Лайтфута, Е. Траугот, з урахуванням теорії П. Хоппера про формування граматики на основі дискурсу (англ. Emergent

Grammar). Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання низки конкретних завдань:

- обґрунтувати теоретичні засади вивчення логіко-граматичної категорії заперечення;

- розкрити походження та шляхи формування граматичних засобів вираження категорії заперечення;

- визначити основні конструктивні моделі заперечення в історії німецької мови досліджуваних періодів;

- окреслити мовні механізми, що сприяли розвитку та становленню заперечних речень;

- виявити особливості функціонування заперечних речень у давній період розвитку німецької мови.

Об'єктом дослідження є заперечне речення у трьох періодах розвитку німецької мови (VIII-XVII ст.).

Предмет аналізу у праці становлять структурно-семантичні та функційні характеристики заперечних речень у трьох періодах розвитку німецької мови – давньоверхньонімецькому (VIII-XI ст.), середньоверхньонімецькому (XI-XIV ст.) і ранньоверхньонімецькому (XIV-XVII ст.) з урахуванням взаємодії внутрішніх та зовнішніх чинників мовного розвитку.

Теоретико-методологічну основу дослідження побудовано на системному підході до вивчення матеріалу у діахронії. Теоретичним підґрунтям роботи слугують положення германського мовознавства, історичної лінгвістики. Передусім це теорія граматикизації, розроблена у працях германістів Givón T. (2001), Lehmann Ch. (1995), Bisang W. (2017), Hopper P. і Traugott E. C. (2003), Heine B. (1991), Traugott E. C. (2010), Diewald G. (2010), Fischer O. (2004, 2009), Haspelmath M. (1998, 1999, 2004), розроблені Н. Хомським теорія керування і зв'язування (Government and Binding theory) та Ікс-штрих теорія (X-bar theory), суть яких полягає у представленні структури будь-якого речення як максимальних проєкцій, відношень специфікаторів і вершин (Chomsky, 1986; 1988), принцип уніформітарності Р. Ласса (Lass, 1997), принцип надлишковості (Buniatova, 2021), (Shanon & Weaver, 1964), (Witt & Gilette, 1999), теорію реструктуризації граматики (Lightfoot, 1979; 1999). Окрім цього, в основу дослідження покладено концепцію П. Хоппера про формування граматики у дискурсі (Emergent grammar) (Hopper, 1987; 1998).

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених у праці завдань застосовано теоретичні та емпіричні методи. Інтерпретація структури і семантики заперечних речень ґрунтується на застосуванні *модулів генеративної граматики*, а саме трансформаційних правил теорії керування та зв'язування Н. Хомського, Ікс-штрих теорії; *метод суцільної вибірки* використано для створення бази матеріалу дослідження та його систематизації; *метод кількісного аналізу* мовних даних застосовано з метою встановлення частотності та дистрибуції моделей заперечення, а також їх питомої ваги у текстах досліджуваних періодів розвитку німецької мови; *метод структурного аналізу* передбачає інвентаризацію моделей

заперечення для виявлення зв'язків між структурними елементами у заперечних реченнях; *метод контекстуального аналізу* завтосовано для встановлення статусу та змісту заперечних речень у текстах давньоверхньонімецької, середньоверхньонімецької та ранньонововержньонімецької мови; *метод лінгвістичного опису* є доцільним у зв'язку з дослідженням заперечення безпосередньо в тексті, для систематизації та узагальнення функціонування заперечних речень.

Джерельна база дослідження. Матеріалом дослідження слугували мовленнєві фрагменти з моно- та полінегативними реченнєвими утвореннями, дібрані методом суцільної вибірки з писемних пам'яток і літературних джерел VIII-XVII століть: давньоверхньонімецького (VIII-XI ст.), середньоверхньонімецького (XI-XIV ст.) і ранньонововержньонімецького (XIV-XVII ст.) періодів. Загальна кількість відібраних для вибірки творів становить 39 найменувань, з яких 17 – це джерела давньоверхньонімецького періоду (4 великі за обсягом та 13 дрібних), 12 творів середньо- та 10 творів ранньонововержньонімецького періоду. Усього з текстів трьох періодів вилучено 7603 заперечних речення, з яких 2968 унаочнюють давньо-, 2059 середньо- та 2576 одиниць – ранньонововержньонімецький період. У давньому періоді 3% речень від загальної кількості демонструють явище заперечного узгодження; у середньоверхньонімецькій мові питома вага речень із заперечним узгодженням становить 31%. Крім того, із джерел давньоверхньонімецького періоду додатково дібрано 149 речень із лексико-граматичною одиницею *uiiht/wiht* для ілюстрації ранніх ознак процесу граматикалізації, що сприяло появі додаткового підсилювального елемента у моделі реченнєвого заперечення. Проаналізовані тексти належать до різних жанрів німецької літературної спадщини: релігійна та історична проза, поетичні твори, лицарський роман, героїчний епос, літературний спадок М. Лютера тощо. З метою ілюстрації спільних шляхів формування моделі реченнєвого заперечення у германських мовах залучено дані з давніх текстів західногерманського і північногерманського ареалів, а також готської мови. Аналіз емпіричного матеріалу уможливив представити дистрибуцію досліджуваних моделей заперечення у різні періоди розвитку німецької мови. Досліджуваний матеріал оброблено за допомогою програми AntConc 4.2.0 Laurence Anthony application – інструментарію для аналізу корпусів текстів. Використано матеріал перекладних та історичних словників.

Наукова новизна результатів дослідження є незаперечною і полягає в тому, що це перше системне діахронне дослідження заперечних речень у німецькій мові VIII–XVII ст., у якому матеріал *проінтерпретовано* за структурно-семантичними та функційними характеристиками. Дослідження структури заперечних речень *виконано* із залученням методологічного апарату генеративного синтаксису. *Представлено* базові моделі заперечення – сингулярну та подвійну – на різних етапах мовного розвитку в історії німецької мови. *Виявлено* кількісну варіативність реалізації зазначених моделей у німецькому заперечному реченні VIII-XVII ст. У межах виконаного дослідження вперше висвітлено питання, пов'язані з виявленням

принципів структурно-інформаційного поділу заперечних речень у діяхронії. *Встановлено*, що поділ інформації здійснюється відповідно до дискурсивних властивостей речення у його контексті. Заперечні речення з особовим дієсловом в ініціальній позиції встановлюють нову ситуацію дискурсу, і є комунікативною стратегією для розвитку актуального повідомлення.

Теоретичне значення зумовлено новим підходом до вивчення реченнєвого заперечення у діяхронії. Висновки дисертації є певним внеском у розвиток германського мовознавства, зокрема у загальну теорію формування синтаксичних утворень в германських мовах. Виявлення шляхів еволюції заперечної моделі та джерел її формування сприяє подальшій розбудові теорії граматики та концепції взаємодії граматики і дискурсу, про що свідчать аналізовані синтаксичні зміни. Результати дослідження розширюють уявлення про будову і функційні властивості заперечних речень на трьох етапах розвитку німецької мови, дозволяють відслідкувати процеси граматики структури мови вже у давньому періоді. Запропонована методика аналізу заперечних речень, побудована на основі положень генеративної теорії, може бути використана у подальших теоретичних розробках історичної граматики та у розпрацюванні теорії розвитку мовних систем.

Практична цінність одержаних результатів полягає у можливості використання концептуальних положень, інтерпретованого емпіричного матеріалу і висновків дисертації у теоретичних курсах «Вступ до германського мовознавства» (розділ «Синтаксис»), «Історія німецької мови» (розділ «Синтаксис»), у підготовці спецкурсу «Сучасні аспекти лінгвістики: Генеративна лінгвістика», на семінарах з історичної лінгвістики, а також для написання наукових розвідок з германської філології.

Апробацію результатів дослідження здійснено на відкритих засіданнях кафедри германської філології Інституту філології та Факультету романо-германської філології Університету Грінченка (2020-2024 рр.); на *тринадцяти* конференціях, у тому числі *одинадцяти міжнародних*: Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасна філологія: тенденції та пріоритети розвитку» (Одеса, 2021, 21-22 травня), International Scientific Conference «The Globalization of scientific knowledge» (Latvia, Riga, 2021, December 17-18), Міжнародній науково-практичній конференції «Ad orbem per linguas. До світу через мови» (Київ, КНЛУ, 2022, 25 травня), International Scientific Conference «Current trends and fields of philological studies in the challenging reality» (Latvia, Riga, 2022, July 29-30), Міжнародній науково-практичній конференції «11. Tagung des Internationalen Arbeitskreises Kanzleisprachenforschung Kanzleien, Kanzleitypen, Kanzleinormen und Schreiberindividuen» (Чехія, м. Острава, 2022, 07-10 вересня), Міжнародній науково-практичній конференції «Філологія початку ХХІ сторіччя: традиції та новаторство» (Київ, 2022, 30 вересня-01 жовтня), V Міжнародній науково-практичній конференції з теоретичної та прикладної лінгвістики «Theoretical and Applied Linguistics» (Київ-Білосток, КУБГ-University of Bialystok, 2022, 2-3 грудня), Міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційні

аспекти розвитку філологічних наук» (Польща, м. Ченстохова, 2023, 5-6 квітня), Міжнародній науковій конференції «Актуальні проблеми романо-германської філології» (Київ, УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023, 11-12 травня), Міжнародній науково-практичній відеоконференції «Ad orbem per linguas. До світу через мови» (Київ, КНЛУ, 2023, 18-19 травня), Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегії розвитку та пріоритетні завдання філологічних наук» (Запоріжжя, 2023, 21-22 липня); *двох всеукраїнських*: VI Всеукраїнській науково-практичній онлайн-конференції студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених «Актуальні проблеми літературознавства і мовознавства» (Київ, КУБГ, 2021, 18 листопада), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасна філологія: теорія та практика» (Київ, ЦМП ННГІ Національної академії СБУ, 2022, 19 квітня).

Публікації. Основні теоретичні положення та практичні результати дисертації унаочнено у 17 наукових публікаціях, із яких: 5 (з них 1 у співавторстві) у наукових виданнях, зарахованих на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 12 публікаціях, у яких додатково відображено результати дисертації. Загальний обсяг публікацій – 4,1 друк. арк.

Наукові статті, опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Городілова Т. М. Синтаксична реалізація заперечного клітика NICHT у сучасній німецькій мові. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Германістика та міжкультурна комунікація*. 2021. № 1. С. 38-44. ISSN видання 2663-3426 (print), 2663-3434 (online); DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2021-1-6>; Веб-посилання на видання: <https://tsj.journal.kspu.edu/index.php/tsj/issue/view/21>
2. Городілова Т. М. Явище полінегації в історії німецької та англійської мови: випадок надлишковості. *Актуальні питання іноземної філології*. 2022. Вип. 16. С. 10-17. ISSN видання 2410-0927 (print); DOI <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2022-16-2>; Веб-посилання на видання: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/philology/issue/view/39>
3. Horodilova T. M. Negative constructions in the history of German: the case of multiple negation. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2022. № 1(96). С. 75-87. ISSN видання 2663-7642 (print), 2707-4463 (online); DOI [https://doi.org/10.35433/philology.1\(96\).2022.75-86](https://doi.org/10.35433/philology.1(96).2022.75-86); Веб-посилання на видання: <http://philology.visnyk.zu.edu.ua/issue/view/15823>
4. Буніятова І. Р., Городілова Т. М. Кореляція між англосаксонським гомілетичним дискурсом і граматикою. *Studia Linguistica*. 2023. № 22. С. 34-47. ISSN видання 2411-1562 (print) 2786-8206 (online); DOI [http://dx.doi.org/10.35433/philology.3\(101\).2023.115-127](http://dx.doi.org/10.35433/philology.3(101).2023.115-127); Веб-посилання на видання: <http://philology.visnyk.zu.edu.ua/issue/view/17271>

5. Horodilova T. M. Word order strategies in the Old High German negative sentence. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Серія Філологічні науки*. 2023. № 3(101). С. 115-127. ISSN видання 2663-7642 (print), 2707-4463 (online); DOI [http://dx.doi.org/10.35433/philology.3\(101\).2023.115-127](http://dx.doi.org/10.35433/philology.3(101).2023.115-127); Веб-посилання на видання: <http://philology.visnyk.zu.edu.ua/issue/view/17271>

Публікації, у яких додатково висвітлено результати дисертації
(статті в інших виданнях, матеріали конференції тощо)

6. Городілова Т. М. Механізми граматикизації у моделі реченнєвого заперечення. *Сучасна філологія: тенденції та пріоритети розвитку* : матеріали Міжнар. науково-практ. конф., 21-22 травня 2021 року. Одеса, 2021. С. 68-71. Веб-посилання на видання: https://www.researchgate.net/publication/354511728_Mehanizmi_gramatikalizacii_u_modeli_recennevogo_zaperecenna
7. Городілова Т. М. Граматикизація заперечних конструкцій в історії германських мов. *The Globalization of Scientific Knowledge: Theoretical and Practical Research* : Conference Proceedings, December 17-18, 2021. Riga, Latvia. P. 61-63. ISBN видання 978-9934-26-164-0; DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-164-0>; Веб-посилання на видання: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/187>
8. Городілова Т. М. Основні підходи до вивчення граматикичних змін у германських мовах. *Сучасна філологія: теорія та практика* : матеріали Всеукр. науково-практ. конф., 19 квітня 2022 року. Центр мовної підготовки Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України. Київ, 2022. С. 207-208. Веб-посилання на видання: https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p_57_27759208.pdf
9. Городілова Т. М. Граматикизація німецького реченнєвого заперечення: розмитість і поступовість. *Ad orbem per linguas. До світу через мови* : матеріали Міжнар. науково-практ. конф., 25 травня 2022 року. Київ : КНЛУ, 2022. С. 55-57. Веб-посилання на видання: <https://knlu.edu.ua/konferentsii-i-seminary.html>
10. Городілова, Т. М. Вербалізація заперечення у давньоверхньонімецькій мові. *Current trends and fields of philological studies in the challenging reality* : Conference Proceedings, July 29-30, 2022. Riga, Latvia, 2022. P. 152-154. ISBN видання 978-9934-26-227-2; DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-36>; Веб-посилання на видання: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/240>
11. Городілова Т. М. Циклічність мовних змін як характерна ознака розвитку реченнєвого заперечення. *Філологія початку ХХІ сторіччя: традиції та новаторство* : матеріали Міжнар. науково-практ. конф., 30 вересня-01 жовтня 2022 року. Київ-Львів-Горунь, 2022. С. 49-51. ISBN видання 978-966-397-263-3; DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-263-3/11>; Веб-посилання на видання: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/book/157>

12. Horodilova T. Early grammaticalization of sentence negation pattern in Old High German religious texts. *Theoretical and Applied Linguistics* : V Міжнар. науково-практ. конф. з проблем теоретичної та прикладної лінгвістики, 2-3 грудня 2022 року. Київ : КУБГ, Україна-Білосток, Польща, 2022. С. 9-10. Веб-посилання на видання: <https://sites.google.com/kubg.edu.ua/conference-2022/registration-and-abstracts?authuser=0>
13. Городілова Т. М. Становлення заперечних конструкцій в умовах діалектної дивергенції XIV–XVII ст. *Інноваційні аспекти розвитку філологічних наук* : матеріали Міжнар. науково-практ. конф., 5-6 квітня 2023 року. Ченстохова, Республіка Польща, 2023. С. 80-82. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-311-8-19>; Веб-посилання на видання: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/323>
14. Horodilova T. On a problem related to the grammaticalization of negative constructions in Old Germanic languages. *Актуальні проблеми романо-германської філології* : матеріали Міжнар. наук. конф., 11-12 травня 2023 року. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 55-57. Веб-посилання на видання: https://fif.udu.edu.ua/images/Conferences/2023_05_11_12.pdf
15. Городілова Т. М. Підсилювальні елементи у західнодавньогерманських заперечних конструкціях. *Ad orbem per linguas. До світу через мови* : матеріали Міжнар. науково-практ. відеоконф., 18-19 травня 2023 року. Київ : КНЛУ, 2023. С. 73-76. Веб-посилання на видання: <https://www.knlu.edu.ua/konferentsii-i-seminary.html>
16. Городілова Т. М. Ініціальні заперечні конструкції в давньоверхньонімецькій мові. *Стратегії розвитку та пріоритетні завдання філологічних наук* : матеріали Міжнар. науково-практ. конф., 21-22 липня 2023 року. Запоріжжя, 2023. С. 75-77. ISBN видання 978-966-397-320-3; DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-320-3-21>; Веб-посилання на видання: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/book/224>
17. Horodilova T. West Germanic diachronic constant: the case of negative constructions. *Studia Anglica Resoviensia*. 2023. Vol. 20(118). P. 58-70. ISSN видання 1898-8709 (online) 1641-7666 (print); DOI <https://doi.org/10.15584/sar.2023.20.3>; Веб-посилання на видання: <https://journals.ur.edu.pl/SAR/issue/view/437>

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним дослідженням, у якому теоретичні та практичні результати, представлені захисту, одержані здобувачкою самостійно. Пошук та аналіз літературних джерел з тематики дослідження здійснено дисертанткою особисто.

Наукові результати дослідження належать особисто авторці і становлять теоретичний і практичний внесок здобувача в розвиток української філологічної науки.

У друкованих працях, опублікованих у співавторстві, дисертантці належать: Буніятова, І., та Городілова, Т. (2023). Кореляція між англосаксонським гомілетичним дискурсом і граматиною. *Studia Linguistica*, 22, 34-47. - статистична обробка даних, підбір та систематизація емпіричного матеріалу граматичної підсистеми англійської мови X-XI ст.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації українською та англійською мовами, переліку умовних позначень, вступу, чотирьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (379 позицій, з яких 340 іноземними мовами), джерел довідкової літератури (16 позицій), джерел ілюстративного матеріалу (49 позицій) та 8 додатків. Праця містить 2 рисунки, 16 схем, 7 таблиць. Загальний обсяг дисертації становить 231 сторінок, обсяг основного тексту – 157 сторінок, 13 сторінок – анотації, що відповідає вимогам, встановленим освітньо-науковою програмою Університету «Філологія».

Оцінка мови та стилю дисертації. Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступно для сприйняття. Робота написана науковим стилем мовлення, її структура відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження.

Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам п. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023.

Дотримання здобувачем академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях, в яких висвітлено наукові результати дисертації. На підставі вивчення тексту дисертації і наукових публікацій, результатів автоматизованої перевірки на плагіат та їх експертної оцінки, встановлено, що дисертація і наукові публікації виконані самостійно, не містять академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, самоплагіату.

Усі використані здобувачкою у тексті дисертації свої наукові праці без посилання на ці праці були попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дисертації та вказані в анотації дисертації.

Відповідність змісту дисертації галузі знань та спеціальності. За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значущістю дисертація Городілової Т. М. відповідає спеціальності 035 Філологія, галузі знань 03 Гуманітарні науки. Здобувачем повністю виконано освітню та наукову складову підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти й накопичено теоретичні знання, уміння, навички та компетентності, достатні для розв'язання комплексних проблем у царині професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, опановано методологію наукової діяльності.

Рішення.

1. Дисертація Городілової Тетяни Миколаївни «Грамматичні засоби вираження категорії заперечення в історії німецької мови: структура та функціонування», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія, є завершеною,

самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає п. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023.

2. Дисертація Городілової Тетяни Миколаївни та наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності.

3. Городілова Тетяна Миколаївна на високому рівні оволоділа методологією наукової діяльності, набула теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувачка вільно володіє матеріалом.

4. Рекомендувати дисертацію Городілової Тетяни Миколаївни «Граматичні засоби вираження категорії заперечення в історії німецької мови: структура та функціонування» до публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження Т. М. Городіловій ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Головуюча –

доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри германської філології
Факультету романо-германської філології
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Русудан МАХАЧАШВІЛІ

